

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

25/277-

Dato

17. oktober 2025

Vedtak i klagesak - klage på vedtak om konsesjon for Fritzøe kraftverk

Energidepartementet viser til vedtak fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) datert 12. desember 2024 om tillatelse til fortsatt drift av Fritzøe kraftverk i Siljan-Farrisvassdraget i Larvik kommune i Vestfold fylke. Vedtaket er påklaget av Kjetil Emhjellen (på vegne av Langstrand Nyttige Selskap, Redd villaksen, Einar Kolstad, Åge Nordbø og Kjetil Emhjellen) 3. januar 2025 og Naturvernforbundet 5. januar 2025.

NVE har ikke funnet grunnlag for å omgjøre eget vedtak, og har i brev av 31. januar 2025 oversendt klagen til Energidepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Sakens bakgrunn

Fritzøe kraftverk er et konsesjonsfritt anlegg som har vært i drift siden 1901.

Inntaksmagasinet Farris har vært regulert i nesten 400 år. Kraftverket utnytter fallet fra Farris til sjøen, og utbyggingsstrekningen har en lengde på om lag 800 meter. Farris er også drikkevannsmagasin, og forsyner 170 000 personer fra vannkildene Farris og Eikeren. Fritzøe kraftverk eies av Fritzøe Energi AS (heretter Fritzøe Energi).

I NVEs vedtak av 7. oktober 2022 ble Fritzøe kraftverk kalt inn til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66. Hovedformålet med innkallingen var å kunne sette vilkår som forbedrer miljøtilstanden i Farriselva og forbedrer forholdene for fisk og andre allmenne interesser. NVE mottok søknad fra Fritzøe Energi om konsesjon for fortsatt drift av Fritzøe kraftverk.

NVEs vedtak ble påklaget av Kjetil Emhjellen (på vegne av Langstrand Nyttige Selskap, Redd villaksen, mfl. (heretter Kjetil Emhjellen)) 3. januar 2025 og Naturvernforbundet 5. januar 2025.

Klagene

Klagene er tilgjengelig i sin helhet i saksdokumentene. Departementet gjengir hovedtrekkene i klagene.

Klagen fra Kjetil Emhjellen

Emhjellen anfører at prosessen med vassdragskonsesjonen uklar og har tatt lang tid og at vassdragskonsesjonen inneholder feil. Emhjellen mener også at medvirkning fra befolkningen har blitt vanskeliggjort. Det vises blant annet til at NVE vedtok vassdragskonsesjonen 16. desember 2024, med tre ukers rett til å klage. Emhjellen viser til at disse tre ukene strekker seg over nyttår og midt i julehøytiden.

Videre mener Emhjellen at selv om NVEs bakgrunn for vedtaket til dels viser NVEs posisjon og konklusjoner, er det ikke sammenfattet som gjeldende pålegg/vilkår og mangler blant annet klarhet i om laks og annen anadrom fisk inkluderes i tiltak som terskler og gytegrus.

Oppsummert ber Emhjellen om:

1. at ny justert konsesjonsbrev med riktige vilkår/pålegg sendes ut
2. at et bredt anlagt orienteringsmøte om hvordan byelven Farriselva kan bli i fremtiden med NVE og eventuelle andre som for eksempel Vannområde Siljan- Farris.
3. en utsatt frist for å klage, til etter ny justert konsesjonsbrev med riktige vilkår/pålegg er sendt ut og at det er arrangert et orienteringsmøte av NVE.

Klagen fra Naturvernforbundet

Naturvernforbundet presiserer at de ikke er imot at Fritzøe Energi får tillatelse til videre drift av det eksisterende kraftverket. Naturvernforbundet viser til at det må stilles krav til at laks og sjørørret skal kunne vandre opp i Farris-Siljanvassdraget slik det har vært mulig en gang i tiden. For å få dette til må det bygges laksetrapp forbi Farrisdammen. Videre vises det til at det er beklagelig at dette ikke ble tatt med i planen da det ble bygget ny E-18 forbi Farris.

Naturvernforbundet viser til at det er betydelig større potensial i vassdraget ovenfor Farrisdammen enn nedenfor når det gjelder gyteforhold og smoltproduksjon. Med flere årlige flommer i Farriselva viser Naturvernforbundet til at de har liten tro på at yngel og egg vil overleve.

Videre viser Naturvernforbundet til at det gjennom mange år har vært et ønske om å få laks og ørret tilbake i Farris-Siljanvassdraget. Naturvernforbundet mener Treschow-Fritzøe må pålegges å sørge for at laks og ørret igjen kan vandre opp i Farris- Siljanvassdraget, og ber om at Energidepartementet stiller krav om dette.

Departementets vurdering

Departementet har kompetanse til å prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

Departementet vurderer klagers synspunkter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. Det er derimot ikke et krav etter forvaltningsloven § 25, jf. § 34, om at alle anførselene i saken skal

kommenteres i vedtaket, så lenge begrunnelsen gir uttrykk for hovedtrekkene i vurderingen av klagers anførsler.

Definisjon av begrepet «Fisk»

Emhjellen viser til at det i konsesjonsvilkårene er nevnt tiltak for fisk uten nærmere presisering og er bekymret for at dette kun er ål og stasjonær fisk. NVE viser til at det i deres vedtak av 12. desember 2024 kommer tydelig frem at hovedhensikten med innkallingen til konsesjonsbehandling er å forbedre miljøforholdene for ål, sjøørret, stasjonær ørret og laks. NVE viser til at det er dette som blir lagt i begrepet «fisk». Departementet mener både anadrom og katadrom fisk er hensyntatt i NVEs vurdering av saken.

Departementet viser for øvrig til at konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser for å dokumentere om vilkårene i konsesjonen i tilstrekkelig grad forbedrer forhold for laksefisk og ål på elvestrekningen i Hamnerdalen, jf. post 12 i vassdragskonsesjonen.

Konsesjonsvilkår

Emhjellen ber i sin klage om at nytt justert konsesjonsbrev med riktige vilkår/pålegg sendes ut. NVE skriver i klageoversendelsen til departementet at det i vassdragskonsesjonen er nevnt et annet vassdrag enn Farrisvassdraget under naturforvaltningsvilkårenes punkt 6. Dette er ifølge NVE rettet opp i, og den korrigerte versjonen av vassdragskonsesjonen er lagt ut på NVEs nettside for konsesjonssaken.

Vandringsløsninger for fisk

Emhjellen og Naturvernforbundet viser til at det må stilles krav om tiltak som sikrer vandring av ørret og laks forbi dammen i Farrisvann og videre opp i Siljan-Farrisvassdraget. NVE viser til at temaet er grundig behandlet i vedtaket av 12. desember 2024, og at NVE ikke avskriver mulighetene for å i fremtiden vurdere å sikre laksefisk vandringsmuligheter forbi dammen. NVE viser i sitt bakgrunnsnotat for vedtaket til at det er strekningen nedenfor dammen som er i fokus denne gangen, og at det er der potensialet er størst og det er enklest å få til forbedringer.

Departementet viser til at NVEs vedtak av 12. desember 2024, hvor potensialet knyttet til anadrom fisk ovenfor dammen ble beskrevet slik:

«Vassdraget har etter vårt syn et potensial for produksjon av vandende fisk (i første omgang ål, sjøørret, og muligens laks på sikt), og da særlig på strekningen nedenfor dammen. Potensialet ovenfor dammen er det av flere grunner knyttet noe usikkerhet til. Eksisterende kraftverk i vassdraget ovenfor Farrisvannet, begrenset naturlig tilsig i sidebekker og predasjon er noen av faktorene som gjør potensialet usikkert.»

NVE viser videre til at i tillegg til usikkerhet knyttet til det reelle potensialet for anadrom fisk ovenfor dammen, er det fysiske forhold rundt damområdet, som for eksempel kvikkleireforekomster og eksisterende infrastruktur, som gjør det teknisk utfordrende å få på

plass opp- og nedvandringsløsninger i tråd med mønsterpraksis.

Departementet støtter NVEs vurderinger på dette punktet, og vil særlig fremheve at det vil være nødvendig med grundigere utredninger og en vurdering av kost/nytte før det eventuelt blir aktuelt å se på utvidelse av anadrom strekning. Departementet stiller seg også bak vurderingen om at dette er forhold som eventuelt kan vurderes nærmere etter at en har fått erfaring med reetableringstiltakene i Farriselva.

Medvirkning

Emhjellen skriver i sin klage at det er ønskelig med et bredt anlagt orienteringsmøte med NVE og eventuelt andre, som for eksempel Vannområde Siljan- Farris om planer for hvordan Farriselva kan bli i fremtiden.

Departementet minner om at konsesjonær må sende NVE fremdriftsplan for tiltak innen tre måneder fra vedtaksdato for konsesjonen. Fremdriftsplanen skal inneholde en tidsangivelse for innsendelse av detaljplaner for miljø og landskap for de enkelte tiltakene. Departementet viser til at endelige detaljer for tiltakene i Farriselva vil bli utformet i detaljplan.

I forvaltningsloven § 17 om utrednings- og informasjonsplikt heter det at «*Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig*». NVE viser til at detaljplanen vil bli sendt på begrenset høring til kommunen, fylkeskommunen, statsforvalteren og eventuelle andre relevante høringsparter. En høring skal hente inn synspunkter og sørge for at saken er godt nok opplyst til at det kan fattes et vedtak. Høring av detaljplan gjennomføres gjerne samtidig som partene i saken blir varslet og gitt mulighet til å uttale seg, jf. forvaltningsloven § 16. Høringsperioden er på minimum 3 uker, og konsesjonæren anbefales å ha dialog med høringspartene når detaljplanen utarbeides. Dersom det kommer inn vesentlige merknader til planen, vil NVE be om at konsesjonæren svarer ut merknadene, og eventuelt sender inn en oppdatert detaljplan.

Etter departementets syn vil en høringsprosess sikre tilfredsstillende medvirkning fra berørte parter for hvordan de endelige planene for Farriselva blir.

Konklusjon

Klagene tas ikke til følge. NVEs vedtak av 16. desember 2024 stadfestes. Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Med hilsen

Anja Skiple Ibrekk (e.f.)
avdelingsdirektør

Emilie Åsegård
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Larvik kommune

Norges vassdrags- og energidirektorat

Siljan kommune

Siljan kommune

Redd villaksen

Åge Nordbø

KOPPI

Adresseliste

Fritzøe Energi AS

Kjetil Emhjellen

Naturvernforbundet i Larvik

KOP